

SLOVENSKI NAROD

Ishaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 80 peti a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3.—, večji inserati peti vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopis se ne vračaja.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — — — — — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. — —
Račun pri poštnem čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

Uspešne intervencije v korist Ljubljane Za regulacijo Ljubljanič zasiguran ves znesek — V zadevi kuluk bo izdelal župan dr. Puc poseben predlog

Ljubljana, 6. marca.

Župan ljubljanski g. dr. Dinko Puc, ki se je davi vrnil iz Beograda, nam je o svojih intervencijah v korist našega mesta pri Nj. Vel. kralju, kamor je bil povabljen tudi na večerjo, ter pri kraljevski vladi, podal naslednje informacije:

Vest, da je radi intervencije g. župana odobren državni prispevek za regulacijo Ljubljanič samo na polovico, je bila napačna. Pravilno bi se morala glasiti, da je bil državni prispevek za regulacijo v osnutku proračuna za l. 1931/32 radi zaukazane štednje reduciran na polovico. Radi intervencije g. župana pri Nj. Vel. kralju in finančnem ministru g. dr. Švrljugu je pa državni proračun sedaj popravljen tako, da je za bodoče leto zopet zasiguran celokupni znesek za regulacijo, kakor

je bil predviden v prvotnem načrtu. V pogledu kuluka je gospod župan interveniral pri finančnem ministru g. dr. Švrljugu, njegovemu pomočniku g. dr. Letici, ministru javnih del g. dr. Kumanudiju in tudi pri drugih odločujočih faktorjih. Predložil jim je, da je kuluk za Ljubljano neprimerna davščina, ki tudi ni potrebna. Po njegovem mišljenju je dana zakonita možnost za ukinjenje te davščine v Ljubljani, ker je na drug način dovolj preskrbljeno za upravo cest deloma z izdatnimi vsotami v rednem proračunu, deloma s postavkami v izrednem proračunu in deloma s 14 odst. doklado sreskega cestnega odbora. Kuluk je smatrati kot subsidijarno davščino, ki se ima uvesti tam, kjer drugih sredstev ni na razpolago, in pa v primeru elementarnih neizidov. Gospod župan je našel povsod dovolj razumevanja za svoje razloge, ter se mu je naročilo,

naj izdela v tem smislu poseben predlog.

Kolikor se je izvedelo o vsebini projekta novega zakona o mestih, bi izgubila po njem Ljubljana svoje specifično stališče kot tretja prestolnica kraljevine ter bi bila v vsakem pogledu izenačena z drugimi večjimi naselji, ki bi po novem zakonu bila proglašena za mesta. Gospod župan se je z vso energijo zavzel za to, da se Ljubljani varuje njeno specifično stališče, ki ga zavzema že po svojem zgodovinskem razvoju in tudi po svojem gospodarskem in kulturnem pomenu kot središče vsega slovenskega ozemlja. Dosegel je obljubo, da se bo načrt zakona poslal v oceno (kar v začetku ni bilo predvideno) ter da se bo položaj Ljubljane, kolikor je to mogoče, posebej upošteval. Gospod župan bo v tem pogledu predložil posebno spomenico Nj. Vel. kralju in kraljevski vladi.

Pravilnik o ljudskem štetju

Glavne določbe pravilnika o ljudskem štetju in popisu gospodarstev ter živine, ki bo 31. marca

Beograd, 6. marca. Po zakonu o ljudskem štetju bo popis kmetijskih gospodarstev in živine izvršen po vsej državi po etanju o polnoči med 31. marcem in 1. aprilom. Po pravilniku vodi popisovanje oddelke splošne državne statistike v predsedništvu ministrskega sveta in sicer za d. navsko, moravsko, vardarsko in zetsko banovino ter za področje uprave mesta Beograda neposredno, za dravsko, savaško in primorsko banovino preko statističnega urada v Zagrebu, za vrbasko in drinsko banovino pa preko statističnega urada v Sarajevu. Popis bodo nadzirali banovinski popisi odbori, okrožni inšpektorji in okrajna glavarstva. Organi za popis so občinske oblasti, občinski popisovalni odbori in popisovalci. Za vpisovanje podatkov o prebivalstvu, gospodarstvih in živini, v mestih pa tudi o poslopih služijo posebni formulirji. Predsednik ministrskega sveta lahko dovoli na utemeljeno prošnjo, poslano oddelku splošne državne statistike v predsedništvu ministrskega sveta, poednim mestom, da rabijo v svoje svrhe poleg splošnih formulirjev še druge formulirje v svrhu zbiranja podatkov o lokalnih razmerah. Dotični stroški gredo na račun občine.

V vsaki banovini mora določiti ban takoj, ko prejme ta pravilnik,

banovinski popisovalni odbor

ki mu načeljuje ban. V banovinskem popisovalnem odboru je 10 do 15 članov iz krogov upravnih in cerkvenih funkcionarjev ter predstavnikov gospodarskih in kulturnih ustanov, med katerimi morata biti po en strokovnjak socijalno zdravstvene statistike in poljedelstva. Banovinski popisovalni odbori morajo redno obveščati preko okrožnih inšpektoratov o odnosu mestnih popisovalstev o pravilnem popisovalnem poslovanju in skrbeti, da bo popisovanje pravočasno izvršeno v vseh občinah. Okrajna glavarstva razdelijo občinam popisovalne formulirje in bodo neposredno nadzirala njihovo delo, poročila pa predložila banovinskim popisovalnim odborom. Ti odbori in okrajna glavarstva bodo dajala vsa potrebna obvestila banovinskim popisovalnim odborom. Ob primernem času pred popisom naj se potom javnih razglasov in drugih objav na primeren način pojasni ljudstvu splošna važnost popisa. Banovinski popisni odbori bodo poskrbeli, da bodo vsi javni uslužbeni in sploh vsi, ki jim bo poverjeno to delo, med popisovanjem oproščeni svojih službenih dolžnosti, kakor tudi, da se med popisovanjem po možnosti ne bodo vršile velike prireditve (zborovanja, svečanosti, sejmi itd.), da bodo lahko gospodarji med popisovanjem doma. Funkcionarji banovinskih popisovalnih odborov se bodo takoj po prejemu poročil od vseh mestnih občin in okrajnih glavarstev dotične banovine poročili, da se pošlje popisovalno gradivo splošni državni statistiki v Beograd odnosno statističnim uradoma v Sarajevu in Zagrebu.

Kar se tiče občin, mora vsaka v svrhu hitrejšega in točnejšega popisovanja sestaviti

občinski popisovalni urad

ki bo sestavljen iz 3 do 7 članov, od katerih odredi enega občinska oblast za predsednika. Člani teh odborov bodo iz občinskih svetnikov in drugih uglednih, za to delo sposobnih občanov. Med njimi mora biti najmanj en član občinskega kmetijskega odbora. Temu odboru poveri občinska oblast ves posel in mu dodeli potrebno število pomožnega osebja. Vsaka občina odnosno popisovalni urad bo najprej kontroliral po občinskih mapah in drugih pomožnih sredstvih meje občinskega ozemlja in vsakega kraja posebej, če obstoji občina iz večih krajev. Občinski popisovalni odbori morajo takoj razdeliti občine na manjše popisovalne enice. Eno popisovalno okrožje mora obsegati okrog 250 prebivalcev ali okrog 50 posestev. Pri določanju teh okrožij se morajo odbori ozirati na to, koliko so hiše oddaljene druga od druge. Vojašnice, bojne ladje in druge ustanove vojske in mornarice, dalje železniške postaje s pripadajočimi poslopi v področju ene občine, se smatrajo po pravilniku kot posebna popisovalna okrožja.

V večjih mestih se lahko organizirajo po potrebi iz večih popisovalnih okrožij popisovalni rajoni. Ko bodo končana pripravljala dela, odrede občinske oblasti potrebno število popisovalcev, to je orga-

nov, ki bodo opravljali popisovanje po hišah. Za to delo se morajo vzeti v prvi vrsti javni uslužbeni ki služijo in stanujejo na področju občine, v drugi vrsti pa pridejo v poštev kot popisovalci duhovniki, stanujoči na ozemlju občine, ter drugi odrasli pismeni občani, sposobni za popis.

Občinska oblast se mora pobrigrati, da popisovalci dobe v primeru potrebe brezplačna prevozna sredstva. Popisovalci in člani popisnih odborov se smatrajo pri opravljanju popisovanja za javne uslužbence in jih zato varuje vso vsi zakonski predpisi, ki so veljavni za javne uslužbence v službi. Če bi popisovalec naletel na kakšno zapreko, naj takoj o tem obvesti občinski popisni odbor. Da bi popisovalec lahko dobro in o pravem času izgotovil svoje delo, bo, ko prejme vse potrebne stvari, pričel že dne 29. marca z raznašanjem in delnim izpopolnjevanjem popisnih pol. V vsaki domaćini naj se obrne na starešino domaćije ali na njegovega zastopnika. V pravilniku je nadalje predvideno vse, da se bo pri popisovanju najstrikteje pazilo na vse podatke tako, da bo posel opravljen čim najvestneje v določnem času.

Presbiero razstavi tudi v Ljubljani

Beograd, 6. marca. Razstava Centralnega presbierja, ki se je dosedaj vršila v Beogradu, Novem Sadu, Nišu, Skoplju in Sarajevu, bo te dni otvorjena v Banjaluki od 8. do 15. marca. Iz Banjaluke se preloži razstava v Zagreb in Ljubljano.

Luiza

Prav veselili smo se ponovne uprizoritve Charpentierove »Luize«. Od marca 1922, ko je v režiji in pod taktirko biserja opernega ravnanja Rukavine s izvrstno gđ. Zlikovo v naslovni partiji, z g. Romanowskim v partiji očetovi, šterkove kot matere in Sowiškim kot Julienom žele v Ljubljani prav izjemno velik in trajen uspeh, nismo slišali več tega krasnega muzikalnega romana v štirih dejanjih (6 slikah).

Pa ni čudno: uprizoritev je v vsakem pogledu zelo težka. Razen navedenih štirih glavnih partij ima dele še 18 manjših in majhnih ženskih in 20 manjših in majhnih moških partij, velike ansambelske prizore, baletni nastop, celo maskarado pariskih bohemov z veliko množico ljudstva, a vrhu tega še inscenacije ter dekoracijske probleme, kar vse tako majhna opera, kakršna je naša, zmaguje le s skrajnim naporom vseh faktorjev. Treba je bilo torej dolgega študija in brezkončnih izkušenj. G. dr. Gavella kot umetnik-režiser in ravatelj Polić kot dirigent sta storila ogromno delo in dosegla uspeha, da sta nanj lahko in upravičeno ponosna. V dekorativnem osiru stavlja ta velika reprezentativna moderna opera velike in težke zahteve (dvoje manzar visoko pod nebom), pariski trg ob 5. ajutraj s pogledom na Pariz, modni atelje, na Montmartru z večerno panoramo na Pariz) in realistično, sodobno, zelo živahno in mestoma strastno in burno dramatično dejanje daje režiserju prav tako izjemno težkih nalog, kakor silno komplicirani, v toliko partij razkosani glasbeni deli dirigentu, ki ima po vrhu seveda ravnati še z bojnim orkestrom mojstrske moderne orkestracije. Obe nalogi sta dr. Gavella in Mirko Polić izvedla za naše razmerje odlično in jima gre neomejeno priznanje.

Pridržujem si daljše poročilo za jutri. Predstava je trajala do 7/24. Vsi solisti so prejel sopke in bil z dirigentom opetovano pozvan po vseh dejanjih pred zastor. G. dr. Gavella je odstopoval v Split, torej, žal, ni mogel uživati tudi svojega uspeha. Glavni solisti so bili ga. Gjungenac - Gavellova (Luiza), gđ. Špan (mari), Pri-možit (oče), Gostič (Julien), vsi prav dobri, — vsem na čelu pa ga. Gavellova. V partiji cunjarja še posebej omenjam g. Zupana. A tudi ostali so bili vsi vrlo na mestu.

Torej v cellem prav lepa predstava, vredna velikega truda. Nadejam se, da bo »Luiza« ponovno vžigala in da bo zopet privlačna za vse sloje našega občinstva. Fr. G.

Francosko-belgijska obrambna zveza

Belgija se mora v lastnem interesu tesno nasloniti na Francijo in Anglijo

Bruselj, 6. marca. d. V sredo je zunanji minister Hymanov govoril v zbornici o mednarodnem položaju ter naglašal, da se mora Belgija tesno nasloniti na Francijo in Anglijo, ako si hoče pri sedanjem nesorazmerju sil ohraniti svojo varnost in obstoj. Pri ustanovitvi države je bila Belgija proglašena za nevtralnino in je iz tega imela tudi znatne koristi. Svetovna vojna pa je uničila to nevtralnino in v današnjem stanju, ko v Evropi ni ravnotežja političnih sil, mora tudi Belgija gledati, da se nasloni na kako skupino močnih držav. Belgija smatra Anglijo in Francijo za zaščitni miru in vidi le v zvezi z njima jamstvo za varnost v bodočnosti. Zato pa je stopila že l. 1920. v pogajanja s Francijo in oba generalna štaba sta se zedinila za obrambno zvezo. Minister je odgovarjajoč očitkom nekaterih, da je obramba na pogodba Belgijo podredila Franciji, poudarjal, da ima ta pogodba le izredno

obrambni značaj ter velja le za primer neopravičenega napada. O kakšni podrejenosti v tem primeru ne more biti govora, marveč gre le za tesno sodelovanje obeh strank, ki bo v danem trenutku pač prirodno in umestno.

V ostalem veže Belgijo locarnski pakt, čigar obveznost sta priznali tudi Anglija in Francija. Zato velja obrambna zveza s Francijo le za primer neopravičenega nemškega napada na Francijo in Belgijo, ako ga nista izzvali ti dve državi. Se ne davno so zastopniki velelil v Zenevi naglašali svojo miroljubnost, vendar je treba vedno računati na izbruh nacionalizma, ter je treba pravočasno ukreniti vse potrebno za obrambo države. Belgija ne pozna imperijalizma in bo prišla za orožje le tedaj, kadar bo morala braniti svoje ozemlje in svoj narod proti vpadom tujih sil.

Zasedanje fašističnega sveta

Rim, 6. marca. AA. Snoči je bila v palači Venezia četrti in zadnja seja marčne zasedanja velikega fašističnega sveta. Predsednik posebnega sodišča za zaščito države Cristini je poročal o novih kazenskih zakonikih in zakonih za zaščito države. Po razpravi o tem poročilu je bil sprejet sklep, da pridejo s 1. julijem t. l. posušni zločini, ki jih predvidevajo novi kazenski zakoni, v pododnost posebnega sodišča za zaščito države. Pristojnost tega sodišča naj se vsakokrat podaljša s posebnim zakonom.

Znižanje plač v Nemčiji

Berlin, 6. marca. AA. Uprave državnih in pruskih podjetij so odpovedale vsem svojim delavcem mezdne pogodbe z 31. marcem. Ta ukrep je v zvezi s predložitvijo državnim uradnim plač. Podobno je država oblast priporočila občinam, njihovim zvezam in vsem ostalim, državnemu nadzorstvu podrejenim javnim ustanovam. Pokrajinski predsednik Brandenburga je odredil, da so mu predložili točen pregled vseh plač in prijemkov uradnikov in namočencev Berlina. Mnogim občinam uradnikom so na podlagi tega primerjalnega pregleda znižali plače in jih izenačili s prejemki državnih in pruskih uradnikov. Mesečno bodo s tem prihranili 2 milijona mark.

Novo orjaško letalo

Lübeck, 6. marca. AA. V pomorskem letališču Travemünde so preizkusili veleletalo, ki ga je naročilo francosko letalsko ministrstvo iz svojega reparacijskega računa. Letalo je zgradila berlinska tvrdka Rohrbach-Metallflugzeuggesellschaft. Po poizkusnih poletih bo letalo poletelo v etapah iz Severnega morja preko Kanalskega preliva do Biskajskega zaliva in odtod v Sredozemsko morje.

Novi predsednik Finske

Helsingfors, 3. marca. AA. Novo izvoljeni predsednik republike Svinhufvud je prevzel svoje mesto. Svečanosti so prisostvovali člani parlamenta, diplomatski zbor itd. Predsednik Svinhufvud je izjavil, da bo vstrajal na miroljubni politiki.

Razprava proti düseldorfskemu vampirju

Berlin, 6. marca. Razprava proti zlo glasnemu düseldorfskemu morilcu Petru Kürtenu se prične 13. aprila.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.
Devize: Amsterdam 22.82, Berlin 13.51—13.54 (13.53), Bruselj 7.9376, Budimpešta 991.11—994.11 (992.61), Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 798.5—801.5 (800), London 276.57, Newyork 56.82, Pariz 222—224 (223), Praga 168.21—169.01 (168.61), Trst 297.20—299.20 (298.20).

INOZEMSKÉ BORZE.

Curih. Beograd 9.1270, Pariz 20.3475, London 25.235, Newyork 519.45, Bruselj 72.43, Milan 27.31, Madrid 55.50, Amsterdam 208.225, Berlin 123.48, Dunaj 73, Sofija 3.765, Praga 15.385, Varšava 58.15, Budimpešta 90.575, Bukarešta 3.08375.

Vandervelde o vojni nevarnosti

Največja nevarnost je strah, ki povzroča oboroževanje — Svetovne vojne ni zakrivila samo Nemčija

Bruselj, 6. marca. Na včerajšnji seji belgijske zbornice je v zunanje-politični debati izjavil vodja belgijskih socialistov Vandervelde, da je v sedanjem trenutku največja nevarnost za mir strah, ki povzroča oboroževanje. Nemški proračun vojske, ki znaša 5.6 milijarde frankov, se mu zdi neznačen napram francoskemu vojnemu proračunu v znesku 20 milijard frankov. Nemčija preživlja sedaj težko krizo. Nemški socialni demokrati so v težavnem položaju, da glasujejo za vojni proračun ali pa da strnjenojavijo meščansko vlado. Nemški demokrati uživajo popolno zaupanje belgijske socialne demokracije.

Leta 1920 je Vandervelde pristal na belgijsko-francosko vojaško pogodbo. Po Locarnu pa se mu zdi zelo dvomljivo, ali bi bilo primerno glede na veliko nezaupanje se dalje obdržati to pogodbo. Versajska mirovna pogodba je pogodba, ki ne nalaga samo premaganecem bremen, temveč ki predstavlja zahtevo po kazni onih, ki so svetovno vojno zakrivali. Gotovo je, da je direktno kriva vojne Nemčija. Vendar pa so tudi druge vrste nevarnosti pred vojno prevzele nase indirektno krivdo. Nemčija sama ni kriva. Vandervelde je končal svoj govor z apelom za ohranitev miru.

Pevski zbor UJU v Beogradu

Beograd, 6. marca. Snoči je nastopil v gledališču pevski zbor UJU iz Ljubljane, ki je dosegel velik uspeh. Vsi današnji listi hvalijo izredno sigurno nastop in disciplinirano slovenskih učiteljev. Podrobna poročila o koncertu še niso bila objavljena. Koncertu so prisostvovali nekateri številni člani vlade.

Začetek parlamentarnega dela v ČSR

Praga, 6. marca. Obe zbornici sta včeraj pričeli svoje posladansko zasedanje. Na dnevnem redu poslanske zbornice je bil dogovor z avstrijsko republiko glede razdelitve pokojnin in oskrbnin bivših ukaznih uradnikov.

Samomor iz obupa

Beograd, 6. marca. Iz Niša poročajo, da je izvršil samomor policijski uradnik Mihajlo Stojković. Podpisal je več menic svojim prijateljem, ki so ga pa pustili na cedilu. Ker so upniki prijeli njega in ni imel s čem plačati, se je v obupu ustrelil.

Premoženje Voje Veljkovića

Beograd, 6. marca. Včeraj so odprli oporočno pokojnega finančnega ministra in ministrskega predsednika Voje Veljkovića. Premoženje pok. ministra znaša 5.897.000 Din.

Delo na rudarskem zakonu

Beograd, 6. marca. p. V ministrstvu za železo in rudnike je pričela posebna anketa pripravljati načrt rudarskega zakona. Anketo predvaja načelnik rudarskega oddelka dr. Ivo Turina, njeni člani pa so predstavniki raznih gospodarskih korporacij.

Naše občine in socialno skrbstvo

Reorganizacija socialne politike neodložljiva — Onemogle in potrebne je treba izdatneje podpirati

Ljubljana, 6. marca. Poročilo Delavske zbornice za Slovenijo govori tudi o proračunih važnejših mest in industrijskih krajev s posebnim ozirom na socialno politiko. Med rednimi dohodki je dohodek občinskih podjetij največji (38,9%), dohodek je med davčnimi najvišji dohodek iz občinske doklade k direktnim davkom (49,16%), takoj nato pa obdavčevanje alkoholnih pijač (24,63%). Večina občin izkazuje zelo visok odstotek občinskih doklad k direktnim davkom, celo do 150%.

Največ stroškov izkazuje podeželske občine za vzdrževanje in graditev šol (24,2%) in za zgradbo in vzdrževanje cest in mostov (14,1%). Tudi stroški za splošno upravo so precejšnji (11,3%). Statistika o izdatkih občinskega socialnega skrbstva kaže, da se potroši v 27 občinah s 75.919 prebivalci za socialno skrbstvo le 1.522.349,08 Din tako, da odpade na vsakega prebivalca 20 Din letno. Malenkostno je število redno podpiranih občanov, saj ne dosega v vseh 27 občinah niti 1000 oseb, pa še te podprejo po svoji višini bolj miloščne kot socialno skrbstvo. V vseh občinskih zavetiliščih za onemogle je komaj za 239 oseb prostora, mnogo je pa občin, ki zavetilišč sploh nimajo.

Stapovanjske akcije se podeželske občine povečini niso udeležile, saj so zgradbe v celem iz lastnih sredstev 129 stanovanj, torej okroglo na 600 prebivalcev eno stanovanje. Vse občinske investicije za 27 občin znašajo 30½ milijona Din. Navzlic veliki gospodarski krizi je za potrošnja alkohola velika in odpade na vsakega prebivalca 24½ l vina, 15 litrov piva in 2½ hl % alkohola. V statistiki je navedena potrošnja absolutnega 100% alkohola. Za podeželske občine lahko rečemo, da znaša potrošnja na enega prebivalca okrog 7 litrov na leto.

V okolici Ljubljane, Maribora in Celja dohodki od podjetij niso najvišji, kakor je to v podeželskih občinah. Saj dosega v ljubljanski okolici le 31,9%, v mariborski pa celo le 1,6%. Izjemo tvori le celjska okolica z 49,8%. Priznamo, da je v ljubljanski okolici največ iz občinskih trošarin (alkoholne pijače 47,8%) in šele v drugi vrsti z občinskimi dokladi na direktne davke (39,5%). V mariborski okolici so dohodki normalno iz občinskih doklad na državne davke najvišji (40,6%), dočim predstavljajo občinske trošarine le 2,7%. V celjski okolici so tudi dohodki iz občinskih doklad na državne davke naj-

višji (64,9%), trošarine in naklade pa nizke (24,7% in 2,2%).

Statistika o izdatkih za socialno skrbstvo izkazuje v ljubljanski okolici pri 18.902 prebivalcih 181.180 Din ali na osebo po 9 Din (v resnici se manj na osebo, ker se od ljudskega štetja l. 1921 ravno občinske občine znatno porastle). V mariborski okolici se troši za socialno skrbstvo pri 11.339 prebivalcih 88.831 Din ali po 7,7 Din na osebo. V celjski okolici se troši za socialno skrbstvo 106.100 Din pri 7351 prebivalcih ali na osebo po 14 Din. Če pri podeželskih občinah je potrošnja za socialno skrbstvo nizka, v povprečni izmeri po 20 Din na osebo, v okolici občin avtonomnih mest je pa še slabše, saj znaša komaj 7 oz. 9 Din na osebo. V vsej ljubljanski okolici je na razpolago samo eno oskrbovališče za onemogle za 9 oseb, v mariborski okolici pa za 10, dočim celjska okolica občinskega oskrbovališča za onemogle sploh nima. V ljubljanski okolici dobiva malenkostne redne podpore 79 onemoglih, v mariborski 74, v celjski pa 90.

Posebno poglavje tvorijo proračuni avtonomnih mest Ljubljane, Maribora, Celja in Ptuja. Najvišja potrebnost za zgradbe in upravo poslopij (stanovanjska akcija) je v Ljubljani 47% in v Mariboru 61% proračuna in redna potrebnost za ceste, kanale in trge v Ljubljani 12,6% v Mariboru pa 5,9% proračuna. Za socialno skrbstvo odpade v Ljubljani pri 52.306 prebivalcih po 93 Din, v Mariboru pri 30.641 prebivalcih po 69 Din, v Celju, pri 4449 prebivalcih po 70 Din in v Ptuj pri 7754 prebivalcih po 34 Din na osebo letno. Poleg ožjega socialnega skrbstva sta posebej v Ljubljani in Mariboru ogromno investicije, da omilita stanovanjsko bedo. Ljubljana je investirala 61,9 milijonov, Maribor pa 25,3 milijone Din. V Ljubljani stanuje že vsak 11. prebivalec v mestni hiši, v Mariboru pa vsak 23.

Poročilo DZ pravi, da je reorganizacija socialne politike neodložljiva in da je treba podpiranje onemoglih in potrebnih znatno zboljšati. Ljubljana ima sicer v proračunu že 93 Din potrebne socialnega skrbstva na osebo (ljubljanska okolica le 9 Din), toda izdatki za socialno skrbstvo v Ljubljani ni visok, če pomislimo, da se troši za socialno skrbstvo v Nemčiji povprečno po 400 Din na vsakega prebivalca letno.

„Špecialist“ za jetiko pred sodiščem

Zanimiva obravnava proti akademiku Milku Čuprlu, ki se je izdajal za zdravnika in odposlanca Higijenskega zavoda

Pred malim senatom deželnega sodišča se je danes dopoldne pričela zanimiva obravnava proti akademiku Milku Čuprlu, rojenemu 25. maja 1904 v Koludrovici pri St. Vidu nad Ljubljano. L. 1929, ko še ni bil novi kazenski zakon v veljavi, je izvršil Čuprla mnogo goljufij, s tem, da se je predstavil za zdravnika in odposlanca Higijenskega zavoda. Obtožnica navaja, da je od junija do novembra 1929 oglel 213 ljudi za razne zneske s tem, da se jim je predstavil kot zdravnik in odposlanec Higijenskega zavoda v Ljubljani, da je pregledoval na jetiki bolne ljudi in jih oskodoval za 38.493 Din.

Obtožnica Milko Čuprla je spomnila leta 1929, delal za trdvo Zorko v Mariboru in prodajal inhalacijske aparate proti prozivitvi. Meseca junija je pa stopil v stike s trdvo dr. Kanskij v Ljubljani in začel prodajati inhalacijske aparate na svojo roko. Lastnica tovarne Zaboršt — Dol dr. Ana Kanskij je šla obdolžencu na roko in mu preskrbovala potom trdve Brössler v Zagrebu inhalacijske aparate po 65 Din in eukaliptovo olje za inhaliranje. Obtožnec je odšel na kmete in začel prodajati aparate po 236 Din. Uradnica omenjene trdve Viktorija S. mu je vsakokrat naznala po odteglaju 65 Din difference. Na kmetih je obtožnec nastopal zelo samozvestno. Povsod je stopil najprej v stike z župani ali občinskimi tajniki, katerim se je predstavil kot odposlanec Higijenskega zavoda in zahteval od njih natančen seznam vseh v občini na jetiki bolnih ljudi. Župani so mu verjeli in mu izročili uradne sezname jetičnih. Po nekaterih krajih se je obrnil tudi na župnike in učitelje, ponekod se je pa predstavil tudi zdravnikom, od katerih je tudi dobival naslove jetičnih ljudi. S seznamom v roki je šel od bolnika do bolnika. Vsem se je predstavil kot zdravnik ali odposlanec Higijenskega zavoda. Pregledoval jih je in jim vsiljeval inhalacijske aparate z grožnjo, da jih bo dal takoj z orožniki odgnati v ljubljansko bolnico, če aparatov ne kupijo. Preiskoval je tudi bolnike, tako dve mladi ženski, pri katerih je ugotovil oslabelost odnosa in slabokrvnost. Na različen način je izrabljajal naivnost kmetičkega prebivalstva.

V preiskavi, ki je trajala nad leto dni, se je obtožnec zagovarjal, da je bil samo trgovski potnik in da ni imel nikdar namena na goljufiv način bolnike oskodovali. Obtožnica navaja inenoma 213 prizadetih, ki so od njega kupili inhalacijske aparate po 236 Din. Največ ljudi je opredelil v kamniški okolici, kjer je prodal 39 aparatov, v Trzinu 30 itd. Pojavljali se

je pa tudi v ljubljanski okolici, na Vrhniki, v Logatcu in v Kranju. Tudi v Ljubljani sam je prodal dva inhalacijska aparata.

Takoj po 10. so zasedli oskodovalci — okoli 50 po številu — klopi razpravne dvorane. Senat tvorijo: predsednik s. o. s. Ivan Kralj, prisodnika: s. o. s. dr. Müller in s. o. s. Javoršek.

Obdolženec je bil na svobodi in je vstopil v dvorano v spremstvu svojega branitelja dr. L. Č. Obtožnica. Razprava razgalja tragedijo mladega, a revnega dijaka, ki je zelo inteligenten, absolviran jurist in je neposredno pred drugim državnim izpitom. Namestnik drž. tožilca dr. Hinko Lučovnik je prečital obtožbo. Obtožnec je po svojem branitelju predlagal, da državni nemu tožilcu ni potreba citati vseh 213 imen prizadetih oseb, da se tako olajša potek razprave. Po citanju obtožnice je začel predsednik senata citati imena vseh oskodovalnih. V dvorani je vladala grobna tišina. Tu in tam se je čul pritažen: »Tukaj!

Po citanju obtožnice se je pričelo zasliševanje obtožence.

Obtožnec zagovarja je bil izredno živahen in na vsa vprašanja je odgovarjal jasno. Obtožnec je oženjen in je s prodajo aparatov vzdrževal ženo in sebe.

— No, Milko Čuprl! Obtožnica vam očita goljufijo! Ali se čutite krivega? Je začel predsednik nad eno uro trajajoče zasliševanje.

— V smislu obtožnice ne. Sem pač prodajal aparate, ne pa goljufal.

— Ali priznate, da ste prodali imenovanim osebam aparate? V splošnem, ali niste postopali tako kot vam očita obtožnica?

— Popolnoma drugače.

— Ali ste se izdajali za odposlanca Drž. Higijenskega zavoda?

— Samo to, da sem od zavoda dr. Kanskij. Tudi nisem rekel nikjer, da me je poslala bolnica.

— Ali ste rekli, da ste odposlanec uni-

— Ne!

— Ali ste rekli, da ste odposlanec zdravniku?

— Da.

Obtožnec nadalje prizna, da je sam jetičen. Poudarja, da je povsod nastopal samo kot zastopnik zavoda dr. Kanskij in da je vedno s trdvo obračunaval.

Za aparate je zaračunaval tako visoko ceno, da je na ta način kril stroške potovanja.

Razprava ob sklepu lista še ni bila končana.

Gospoda Glembajevi

V drami vidimo samo pekel, manjkata ji pa vice in nebesa — Sodba vseučiliškega profesorja

Ze desetletja dokazujejo, da je naturalizem mrtev, da je naturalistični dram in naturalističnemu romanu že dolgo odpel navček, da je o naturalističnih in dosledno realističnih avtorjih mogoče govoriti z zaničevanjem le še kakor o estetski zablodi, ki smo jo tudi Slovenci, hvala Bogu, srečno in naglo prestali kakor nadležne ošpice in enake otroške bolezensi.

Pa glejte, kakor drugje segajo tudi pri nas ne le naši prevajalci po pokopanih naturalistih in realistihi nego se vsi naši najboljši pripovedniki v bistvu oklepajo načel naturalističnih in realističnih svetnikov v svetovni literaturi. Vsi pišejo iz njihove čaše, samo da prilivajo nekateri več ali manj vode, več ali manj spirita...

Tudi Miroslav Krleža se nam je to pot predstavil kot potenciran hrvatski Zola. Nalašč sem poslal v Julius Hartov »Geschichte der Weltliteratur« karakterizacijo Zolajev in našel, da velja točno za Krležo z njegovo dramo »Gospoda Glembajevi«.

Naj citiram v originalu le par stavkov te karakterizacije! »Zolas grosser Romanzyklus schildert — ausgehend von der materialistisch-naturwissenschaftlichen Weltanschauung, von den Vererbungstheorien — den unbarmherzigen Daseinskampf der Gegenwart mit der ganzen Dürsttheit eines Geistes, der das soziale Elend unserer Zeit lebhaft erfasst hat, eine alte Welt zusammenbrechen sieht, aber eine neue Welt, neue Ideale nicht aufzubauen vermag. Er schildert den brutalen Tiernischen in seinem ganzen Jammer und in seiner ganzen Furchtbarkeit. Nur in der Danteschen »Hölle« geht es noch so entsetzlich zu, aber es fehlt der neuen Commedia an einem purgatorio und an einem paradiso.«

Julius Hart pač še ni mogel poznati poslednjih Zolajevih romanov in velja zato, da njegova sodba le o Zolajevem ciklu romanov »Familijs Rougon Macquartov«. Krleža pa je v eni sami drami, ki se igra vprito nas z živo akcijo in govori o baje iz okolja zagrebške patricijske familije, nakupil skoraj vse podedovane strasti in grešnosti, duševne bolezni in moralne zablode, ki jih je Zola porazdelil na dolgo vrsto svojih romanov. Manjka le še pijanskega delirija, homoseksualnosti in incesta, pa bi gledali kompletni človeški register z vsemi splošnimi možnimi abnormalnostmi.

Rop, umori, samomori, prešestva, sleparstva, razmetavanje lastnega in tujeja imetja, oduren napuh, lažljiva dobrotelost ob popolnem nedostatku sočutja in usmiljenja s starci in bedniki, živinska mržnja in maščevalnost, leden cinizem in sploh čim več odvratnega in srčni kulturi sovražnega: vse to se gledalcu štiri dolge ure opisuje in predstavlja kot — glembajevščina.

Ker pa je glavna oseba, slikar Leone Glembay, sin grško-benečanske matere, rojene Basilide-Danieli in očeta Glembaja, se nam obenem dokazuje tudi, da je poleg zločinke glembajevščine v tej familiji še zastopnik »grške lažljivosti, benečanske fantastičnosti, tip neuropata, paranoika, prenapetega«, o katerem smo že koncem 1. dejanja uverjeni, da mora končati v jetnišnici ali blaznici ali pa v obeh.

Ta glembajevščina in danielijevščina besnita proti sebi v drami od ene ponči do okoli pete jutraj. Uspeh je: Leone je izval očetu smrtonosno kap in s škarpami zaklal svojo perverzno mačeho, banka pa je propadla.

Ta mačeha, baronica Castelli-Glembay, je glavni povod katastrofe in razpada banke in bogastva firme Glembay v Zagrebu. Glembajev bratranec, razuzdan veliki župan v p. Tit Andronik Fabriczy-Glembay, je našel v dunajskem »Stundent-Hotelu«, jo imel sam, privedel zagrebški bonvivantom in jo obesil bratranecu Ignacu, bankirju, za metreso in končno ženo. Vlačuga za denar je bila torej ta ženska, ki je imela za seboj že degeneriran zakon s starem baronom Castellijem in ima tudi v drugem zakonu ljubimce vseh vrst od pisarčkov do ženina svoje pastorkice Alise, pa od pastorkice Leona do ulanskega nadporočnika pl. Ballonsan-skega in obenem do monsignorja dr. teologije in filozofije Silberbrandta, lastnega izpovednika in vzgojitelja sina Oliverja!

Sama čisto brez sramu priznava Leonu, da je pač »erotično inteligentna« v toliki meri, da je od svojega 15. leta »doživela mnogo«. »Pred svojimi nogami sem gledala celo škofe (!) in generale in natakare, da, tudi komorne sluga in diurniste... Odlični stari gospod veliki župan in aristokrat je prav tako svinja, kakršni so vsi drugi okoli mene...« A vrsta njenih pajdšev gre še nazaj in naprej!

Ta ženska kloaka je pogrnala v smrt dnevnica pesnika, pastorko Aliso, prvo Glembajev ženo, je do mrtvega povozila starko, pahnila v obup nosečo šiviljo, da je skočila z otrokom v roki skozi okno, in je končno s svojo brezprimerno surovostjo nad truplom od kapi zadetega moža, ki leži na mrtvaški postelji, izvalila bivšega ljubimca in zdaj pobesnelega maščevalca nesrečne matere, Leona, da jo zakolje!

Ali ni Krleža potenciran Zola, kakor sem trdil? Ali ne velja za Hartove besede popolnoma za Glembajev? Tudi v tej dram gledamo zgolj pekel, a manjkata ji purgatorij in paradiso! Sami kriminalni in psihopatski tip! Edina blaga dominikanka Angelika, vdova samomorilca Ivana Glembaja, bivša baronica Zygmuntovic, torej tučka v tej familiji, pa je pasivna in skoraj epizodna figura.

In to naj bo drama »iz života jedne agramerske patricijske obitelji«. V teku sto let se menda v stoterih različnih zagrebških obiteljih ni zgodilo toliko zločin-skega in patološkega, kakor se tu pripove-

duje in predstavlja iz Krležev ene obitelji tekom štirih ur! Jaz ne najdem — razen jezika, obilnega nemškovanja in mešanja francosčine, latinščine ter cele gomile mednarodnih terminov — na tej dram prav ničesar hrvatskega in zagrebškega. Izpreminiti je treba le imena in kraj dogodiljave v francoski, angleški, ruski ali katerikoli jezik, in drama bo prav toliko francoska, angleška ali kakršnakoli, kolikor je zdaj »agramerska«.

Krleža je zolajevski radikalni naturalizem okrepil še s tem, da piše dialoge v hrvatsko-nemški mešanici, kakor je zagrebška inteligenca res govorila in deloma še govori. Ako bi bil Zola napisal svoj »Polome« radikalno naturalistično tudi v jeziku, koliko nemških različnih in koliko francoskih različnih dialektov bi bil moral uporabljati! — A Krleža tudi sam uporablja v svojih opilih in navodilih za režiserja in igralce tako ostudno jezikovno čorbo.

Moje mnenje je, da mora imeti vsak resen pisatelj tudi jezikovni estetski čut in da sta slog in jezik še zmerom temelj leposlovja. In glavno vprašanje ostane: kakšen namen imej leposloven umotvor, roman, drama, ep, pesem...? Ali ne vznemljati ugodje? S kontrasti ustvarjati lepoto? Krleža pa kontrastov ne pozna, ustvarja le neugodje in kakor Zola v Rougon-Macquart pač živo čuti socialno bedo in socialne krivice sodobnosti, slika razpad do mozga gnile družbe, »toda ne more zgraditi novega sveta in novih idealov...« V njem je sam srd in gnev, a nič ljubezni in vere.

In to obžalujem, zakaj Krleža je velik oblikovalen talent, močan dramatik, ki zna mojstrski karakterizirati svoje osebe, piše živ, polnokrven dialog in je globoko fundiran mislec. Njegova psihološka in sociološka poučenost morata imponirati, njegovo poznanje medicinske vede in njegova dramska tehnika dokazujeta zelo resen študij.

G. dr. Gavella pa nam je s svojo uprizoritvijo podal predstavo, da sta nanjo lahko dramski ansambl in uprava ponosna. Kakor »Mercadet« so »Gospoda Glembajevi« po režiserjevi zaslugi višek naše dramske umetnosti.

G. Levar, ki se je v »Mercadetu« ponovno izkazal kot igralski Atlas neprickovane višine in nosilnosti, je kot Ignac Jakob Glembay, bankir itd. velik, v bojesti silno pretresljiv, v obupu in gnevu strašen, a vsekakor človeški, resničen. Še noben igralec nam ni ustvaril toliko največjih in najtežjih vlog kakor Levar, danes na višku svoje stvariteljske. Za Borštnikom prihaja Levar, čeprav se tega njegovi rojaki ne zavedajo.

Baronico Castelli-Glembay, usodni ženski demon, je utelesila ga. Nablocka, ki jo letos močno pogrešamo na odru. Šarmantno svetovno damo, ki je v resnici ženski volkodlak in se razkrinka šele tik pred nasilno smrtjo, je podajala odlično in z vso silo svoje zrele umetnosti. Le nad truplom jo je v besnosti ostavil glas.

Dr. fil. Leone Glembay, slikar, maščevalec matere, je našel v g. Kralju izvrstnega interpreta. Ta psihopatska vloga je pač najtežja. Kakor zver, ki se pripravlja za naskok, a okleva, dokler v divjem zaletu ne uniči svojih žrtev, nesrečen v občutku svoje podedovane zločinke nature, je podajal dolgo skalo najrazličnejših občutkov naravno, močno in z grozotno učinkovitostjo, da mu gre polno priznanja.

Sestra Angelika je bila ga. Šaričeva, edini potji žarek v temi, senilni čenčec veliki župan Fabriczy-Glembay g. Dancneš, njegov sin odvaden g. Železnik, zdravnik g. Skrbnišek, izpovednik grešnik g. Jerman in nadporočnik sogrešnik g. Santic: vse globoko preučne in imenitno podajane vloge.

Aplavz je pač veljal režiserju dr. Gavelli in igralcem in zaslužilo so ga še v dosti obilnejši meri.

Fr. G. Ko sem dopisal to svoje poročilo, sem prejel od ljubljanskega vseučiliškega profesorja naslednje pismo. Naj se čuje razen moje kritike še »glas iz občinstva« — glas iz kroga naše najvišje inteligence — moža, ki prav dobro pozna široki svet in družbo in ki je vse prej kakor filister ali estetski ignoranc, Gosp. profesor mi piše:

Ne morem vzdržati, da Vam ne bi tolmučil kot gledališkemu kritiku svojih vtiskov, ki sam jih odnesel z večerajnje predstave »Gospoda Glembajevi«. Zavedam se, da se smem šteti med — srednje izobraženo gledališko publiko. Tem bolj Vas bo zanimalo, kakšen užitek ima ob taki predstavi take »srednje izobražene publike«.

Takih zapletljivih, kakršni so v navedeni dram, je sicer v življenju dosti, toda takih ljudi, kakor jih slika avtor, ni v življenju. Sin, ki se vrne na očetovo povabilo po 17 letih v svojo rojstno hišo, ne more nikakor tako hladno in cinčno govoriti z očetom, četudi nima do njega nobene spoštovanja. Tretje dejanje drame je tako neokusno, da, če se ne bi bal policije, bi bil še pri odprtem odru glasno protestiral. Govorjenje o še mahki milildevi bradi, podedovanje mrličeve brade in druge neokusnosti niso več realizem, temveč direktno atentat na živce normalnega človeka, ki ne hodi v gledališče samo zato, da se razburja.

Ne hodim k predstavam, da poslušam surovosti ter govorenje o dunajskih cipah. Sreča je še, da znam nemško, sicer ne bi tretjine drame sploh razumel. Edini užitek mi je bil, da sem se naučil, kako se telefonira, ker sem moral cele pol ure poslušati telefonski razgovor, ki ga je dobro kraljal g. Železnik.

Gospod nadsvetnik! Rezultat izgubljenih štirih ur, ki sem si jih večeraj odtrgal od svojega prostega časa, je sledeči: skraj 4 ure sem se jezil, da sem se dal pre-

govoriti in sem šel v dramsko gledališče. Vsi naši igralci so sijajni, zlasti Levar, Kralj in Dancneš, a vsi so se mi naravnost smilili, da tako sijajno nastopajo v tako neokusni dram. Ko sem prišel domov, sem se o polnoči skoraj skregal s svojo soprogo, da me je speljala v gledališče: zaspati sem mogel od razburjenja in jeze šele ob štirih jutraj. Danes dopoldne sem radi nerazpoloženja v pisarni samo sitnari, otroci pa so bili po vrhu opoldne še tepeni.

Ne razumem, da more gledališka uprava delati z občinstvom take eksperimente.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: 6. marca 1931, katoličani: Friderik, pravoslavni: 21. februarja, Zvezda.

DANASNJE PRIREDITVE

Drama: Zaprt.

Opera: Zaprt.

Kino Matica: Pod pariškimi krovji. Samo ob 16.

Kino Ideal: Skandal v garniziji.

Kino Ljubljanski dvor: Pod pariškimi krovji. Ob pol 8. in 8.15.

Koncert ge. Pavle Lovsetove ob 20. v Filharmoniji.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Bahovec, Kongresni trg; Ustar, Sv. Petra cesta; Hočevar, Spodnja Šiška.

Razstava holandskih cvetlic v Zagrebu

Kakor smo že poročali, je dala pred meseci agilna nizozemsko-jugoslovenska zbornica inicijativno za prireditve velike razstave holandskih cvetlic na spomladanskem velesejmu v Zagrebu. Protektorat nad to veliko prireditvijo holandskih sojiteljev in izvoznikov cvetja je prevzel minister dr. Oto pl. Franget, na Holandskem se je pa sestavil poseben komite z ministrom notranjih del in poljedelstva g. J. M. Ruys de Beerenbrouchem na čelu. Ze jeseni so v Zagrebu nasadili okrog 12.000 čebulic hijacinth, tulpanov in narcis, ki bodo najlepše cvetele ob velesejmu 25. aprila do 4. majnika. Na drugih parcelah bo pa zasajeno razno plemenito okrasno grmovje in drevje. V veliki dvorani sami bo razstava svežega cvetja v vazah, ki bo vsak dan prispele s Holandskega z aeroplanom v Zagreb. Med razstavo bodo v Europa-Palace-kino brezplačna predavanja o predvajanju prekrasnih pončnih koloriranih filmov organizacije gojiteljev v Haarlemu o gojenju cvetja in ureditvi nasadov.

Ker so Holandci znani kot najboljši vrtnarji na svetu, bo gotovo razstava presenetila tudi našo javnost, ki se za cvetlice zelo zanima, če pomislimo, da smo l. 1929 iz šnosmetstva uvozili 30.508 kg svežega cvetja, od tega 30.212 kg iz Italije, nadalje 11.879 kg čebulic, 228.414 kg svežih rastlin za saditev in znatno količino okrasnega grmovja v skupni vrednosti mnogo milijonov dinarjev. Večji del uvoza je bil nepotreben, ker bi lahko sami pokrili potrebo naše države, če bi posvečali večjo pažnjo razvoju našega vrtnarstva.

Kakor čujemo, bo na lepo razstavo aranžirala naša agilna podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva poseben izlet, ki se ga gotovo udeležijo mnogo članov.

Popravek

Na podstavi člena 26. zakona o tisku Vas vabim, da k članku »Tragična smrt delavke«, nastanjen na drugi strani v četrtim stolpcu »Slovenskega Naroda« št. 52 z dne 5. marca 1931 v prihodnji številki priobčite sledeči popravek:

»Članek »Tragična smrt delavke«, nastanjen v »Slovenskem Narodu« št. 52 z dne 5. marca 1931, vsebuje nekatere ne-točnosti:

Pokojna sobarica Činkole Marijana, ki je umrla kmalu po prevozu na upravo poliole, je bila od strahinca na Celovški cesti najdena ob 18. uri 45. minut. Ker je dišala po alkoholu, je bil poklican policijski voz, s katerim je bila Činkole prepeljana v zakurjeno sobo pri upravi poliole. Ker je tamkaj kmalu začela bruhati, se je takoj poklicalo uradnega polioleškega zdravnika, ki je pa konstatiral, da je Činkoletovo med tem zadela srčna kap.

Poliolejski zdravnik je Činkoletovo zdravniško preiskal ob 21. uri, naka je bil obveščen mestni pogrebni zavod, ki je truplo po nekaj minutah prepeljal v mrtvašnico k sv. Krištofu.

Ni torej res, da se za Činkole na polioleji ni nihče brigal, pač pa je res, da je poliolejski nadzornik varnostne stražnice pri upravi polioleje takoj in ne šele drugi dan poklical zdravnika, ko je opazil, da je Činkoletovi postalo slabo.

Upravnik policije: dr. Guštin.

Iz gledališke pisarne

DRAMA

Trije vaški svetniki kot ljudska predstava po znanih cenah bo v soboto dne 7. t. m. ob 20. uri v ljubljanski dram. Najboljše pripravilo za poset »Treh vaških svetnikov« je dejstvo, da so bile vse dosedanje predstave (10) razprodane.

Nedelja v ljubljanski dram. V nedeljo 8. t. m. popoldne ob 15. uri vprizori ljubljanska drama Finžgarjevo narodno igro »Divji lovec po znanih ljudskih cenah. Zvečer ob 20. uri pa je repriza hrvatske drame »Gospoda Glembajevi«, ravno tako po ljudskih cenah.

Premijera poljske drame »Dom osamelih žen«, ki se je morala vsled obolnosti gospe Mire Daničeve odpovedati, je definitivno določena za sredo 11. t. m. Premijera bo izven abonmana.

OPERA

V soboto se ponovi Milčkerjeva opera »Djak prosjak« z g. Gostičem v naslovni partiji. Sodelujejo gg. Polčeva, Ribčeva, Kosejeva, gg. Zupan, Drenovec, Peček, Sekula itd. Nastopi baletni zbor z gl. Moharjevo in g. Golovinom. Dirigent Neffat, režiser g. Povhe. Predstava se vrši za red B.

Dnevne vesti

— Pevski zbor UJU v Novem Sadu. Davi je prispele pevski zbor UJU iz Beograda v Novi Sad, kjer priredi koncert v dvorani »Slobode«.

— Novi glavni tajnik Jadranske Straže. Na seji izvršnega odbora Jadranske Straže 19. februarja je bil izvoljen za glavnega tajnika bivši član izvršnega odbora v Splitu in predsednik oblasnega odbora Jadranske Straže na Cetinju vpolni general Dragoljub Todorčević.

— Otvoritev zračnega prometa. 1. aprila bo odprt zračni promet na progi Beograd—Zagreb—Graz—Dunaj. Aeroplani bodo letali približno ob istem času, kakor lani. Poleg potnikov bodo prevažali tudi pošto. Z avstrijske strani bodo v prometu Junkersovi aeroplani, z naše pa Potezi. 1. aprila bo odprt najbrž tudi promet na progi Praga—Brno—Bratislava—Zagreb—Sušak, ki je bila lani poskusna, letos bo pa stalna in redna.

— Zanimanje za naša kopališča. Zveza za pospeševanje turškega prometa na gornjem Jadranu dobiva zadnje dni vedno več dopisov iz inozemstva, v katerih se intereso informirajo o razmerah v naših kopališčih in prosijo, naj jim pošlje zvezo prospekte. Najbolj se zanimajo za našo riviero Nemci, Avstrijci, Čehoslovaki, Madžari in Poljaki. Letos pričakujejo na gornjem Jadranu zlasti mnogo Poljakov, ker je na Poljskem dobro organizirana propaganda za naša kopališča.

Jainine

— Obvestilo Poštne hranilnice. Poštna hranilnica obvešča svoje vlagatelje, da jim bodo poslana obvestila o obrestih na hranilne vloge za lansko leto do 31. marca, čeprav je po pravih drugih določbah, ker je tehnično nemogoče, da bi bila enkrat poslana obvestila 137.000 vlagateljem. Obenem opozarja vlagatelje, da so obresti pripisane vlogam in kapitalizirane s 1. januarjem 1931 tako, da ne more nihče trpeti izgube ne glede na višino obresti v tekočem letu. Vlagatelji naj do 31. marca potrpne in ne nadlegujejo Poštne hranilnice z reklamacijami.

— Študijsko potovanje naših zdravnikov. V sredo popoldne je potovalo skozi Koprivnico 18 naših zdravnikov, ki potujejo po šestmesečnem tečaju v šoli narodnega zdravja v Zagrebu za 14 dni v Budimpešto, na Dunaj, v Prago in Varšavo, kjer se bodo seznanili z ustanovami socialne medicine. Študijsko potovanje subvencionira ministristvo narodnega zdravja.

— Dve novi stanovanjski hiši za železnice v Mariboru. Dne 15. aprila 1931 se vrši pri direkciji državnih železnic v Ljubljani prva javna ofertalna licitacija za zgradbo dveh stanovanjskih hiš v Mariboru. Načrti, proračuni in drugi podatki se dobe od 15. t. m. pri direkciji državnih železnic v Ljubljani, Ljubljanski dvor, soba št. 45.

— Opozorilo upravam ustanov. Kraljeva banska uprava razglasa: Vse uprave ustanov (zadružbine) so po § 23. zakona o ustanovah, objavljenega v »Službenem listu kraljevske banske uprave« z dne 2. X. 1930, kos. 28, dolžne odposiljati ustanovni oblasti, t. j. kraljevske banski upravi, odnošne če se poslovanje ustanove razteza na več banovin ali vso kraljevino, ministristvu prosvete skupno z bilanco letno poročilo o svojem delu in to v izogib kazenskih posledic najkasneje v roku treh mesecev od zaključka poslovnega leta. Ustanove, ki jih upravljajo javne oblasti, pa morajo odposiljati ustanovni oblasti letno poročilo o svojem delu.

— Mala obrt bo zastopana tudi na XI. mednarodnem vzorčnem vselesnem v Ljubljani, ki se vrši od 30. maja do 8. junija. Ravnateljstvo vselesnja je namreč iz posebne naklonjenosti tudi letos nakazalo referatu za pospeševanje obrti premeren prostor. Obrtniki, ki žele razstaviti na tem prostoru, naj prijavijo svojo udeležbo do 30. aprila na naslov: kr. banska uprava, referat za pospeševanje obrti v Ljubljani, Krekov trg 10/I.

— Velika carinarica v Novem Sadu. V Novem Sadu zgrade veliko moderno carinarico. Gradbeni stroški so preračunjeni na 4.644.142,72 Din.

— Kriza v naši lesni industriji. V naši lesni industriji je zavladala zelo težka kriza. Mnoga podjetja so ustavila ali omejila obratovanje, druga pa čaka ista usoda. V vrbski banovini je odpuščenih v lesni industriji 5300 delavcev. Našička jih je odpuštila 600, Bosna 30, Bočac 250, Usora 200, Destilacija drva 700. Šipad pa celo 2000.

— Žensko društvo »Blago srce« v Laškem je imelo svoj občni zbor v nedeljo dne 22. februarja 1931 v šoli. Po pozdravnem govoru načelnice je sledilo poročilo funkcionarja, iz katerega posnemamo: Društvo ima 247 članic in sicer ustanovnice 14, rednih 211 in podpornih 22. V preteklem letu se je preskrbelo za dve predavanji, za cvetno nedeljo so se razpečavale oljkove vejice. Proslavil se je Materninski dan v zvezi s cvetličnim dnem in primerom kinopredstavo. V mesecu novembru je društvo priredilo čajanko s pestrnim sporedom. Članarina in omenjene prireditve so znesle 12.209 Din, od tega se je pa izdalo 11.274 Din in sicer: Za božič je bilo obdarovanih 72 revnih otrok s čevlji, plašči, zimskimi oblekami in s perilom. Občinski in okoliški reveži so dobili podporo v blagu ali pa v denarju za veliko noč in za božič. V počitnicah sta se poslali dve bolehnici deklici na morsko letovišče. Brezposelnost se je pomagalo z enkratno podporo v denarju. Pogostili so se tudi prvoobhajenci. V upravni odbor so bile izvo-

ljene povečini prejšnje odbornice in sicer: Stegenšek Josipina, načelnica; Šušob Beatris, I. podnačelnica; Mayer Ana, II. podnačelnica; Koderman Milena, tajnica; Štrekelj Darinka, nam. tajnica; Kubica Bogomila, blagajničarka; Drobnik Nina, nam. blagajničarka; odbornice: Benko Ivanka, Kocjan Angela, Virant Julka, Rozman Amalija.

— Smrtna kosa. Včeraj je umrla v Ljubljani ga. Fanči Kurant, roj. Kotlišek. Pogreb bo jutri ob 16. iz mrtvaške veže splošne bolnice. Blag li spomin! Žalujemo iskreno sožalje!

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo nestanovitno vreme. Včeraj je bilo po vseh krajih naše države deloma oblačno. Najvišja temperatura je smatrala v Splitu 8, v Sarajevu in Skoplju 5, v Ljubljani 4,4, v Beogradu 4, v Zagrebu 3, v Mariboru 2,8. Davi je kazal barometer v Ljubljani 761,7 mm, temperatura je znašala —3,6.

— Radi dedščine umorila mater? Iz Subotice poročajo o senzacionalni aferi. Državno pravdnštvo je namreč prejele ovadbo glede zagonetne smrti vdove Elizabete Ozorakove iz Topole. Vdova je umrla v nedeljo. Predno so jo pa pokopali, je pa sin zahteval obdukcijo trupla, ker je sumil, da njegova sestra mater zadavila ali zastrela. Sestra je namreč nedavno prišla z Madžarskega in je zahtevala od matere 150.000 Din. Zato sta se čisto prepirali. Državno pravdnštvo je na podlagi ovadbe odredilo obdukcijo trupla.

— Tragedija 13-letnega gimnazijca. V torek popoldne so v Bečkercem dijaki razdelili spričevala, ki so jih morali dijaki razdeliti predložiti v podpis. Spričevalo je dobil tudi 13-letni Dragoljub Borček, dijak III. razreda gimnazije Fant je imel slabi oceni v nemščini in francoščini in si zato doma ni upal pokazati spričevala. Njegov mlajši brat je imel dobro spričevalo in ga je dal roditeljem v podpis. Dragoljub je pa dejal, da dobi njegov razred šele prihodnji dan spričevala. V sredo jutraj je zgodaj vstal in neopazno izginil iz stanovanja. Ker ga ni bilo in ker je bil že čas, da bi odšel v šolo, so ga začeli roditelji iskati in ga končno našli obešenega na skednju. Pri njem so našli usodno spričevalo.

— Samomor v Zgornjem Cmureku. V Zgornjem Cmureku se je včeraj ustrlil 48-letni posestnik Alojzij Kramer. Vzrok samomora je bil baje prepričanje prijateljem.

— Fant obesil svojo ljubico. O strašnem zločinu poročajo iz Banja Luke. V vasi Junge Hadžić pri Banja Luki sta imela ljubavno razmerje Lazo Jerman in Roza Gajić. Nedavno so našli Rozo obešeno. Sprva so mislili, da je izvršila samomor, orožniki so pa uvedli preiskavo in ugotovili, da je Roza umoril in obesil njen ljubček Jerman, Jermana so aretirali. Prijatelj je svoj zločin in delo, da ga je nagovorila neka omožena ženska, s katero je imel ljubavno razmerje.

— 80 ovac zgorole. V vasi Lubotovi pri Trogiru v Dalmaciji je te dni v staji posestnika Jurja Munžice izbruhnil požar. Goriti je začela slamnata streha, ogenj se je pa tako naglo razširil, da niso mogli rešiti iz staje 80 ovac, ki so zgorole. Ogenj je bil baje potaknjen.

— 19-letni ropar obsolen na 8 let ječe. Pred novosadskim okrožnim sodiščem se je te dni vršila razprava proti 19-letnemu cigarskemu glavarju Antonu Nikoliću in njegovim 11 pajdašem, ki so v južni Bački izvršili 42 ropov, vlovov in drugih zločinov. Razprava je trajala tri dni, včeraj je pa bila izrečena obsodba. Nikolić je bil obsolen na 8 let ječe, večina drugih obtožencev pa na 1 do 4 mesece ječe.

Iz Ljubljane

— Iz Proslava rojstnega dne prezidenta dr. T. Masaryka v soboto 7. marca 1931 ob 20. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice, Miklošičeva cesta. Program: 1. Čestitke slovaške državne himna, godba, kapelniki g. Monea. 2. »Dr. Masaryk in Jugosloveni med vojno«. Predava Rasto Pustoslavšek. 3. Jugoslovska državna himna, godba, kap. g. Monea. 4. A. Dvopak: a) Lahko noč, b) Zelo dekle, zelo travo (slovaški narodni pesmi). Del-Agna: Villanelle. Poje ga Vera Popović-Adlešičeva. 5. Vítěslav Novák: Uspavanka. I. Ries: Perpetuum mobile (za violino in klavir). Igrata konservat. gg. Uroš Prevorsek in Marijan Lipovšek. 6. Češka narodna pesem: a) Bolera, b) dr. Dvopak: Savska. Poje »Slovenski vokalni kvintet«. 7. B. Smetana: Nekamenujte proroky. J. Jandrich: Ej hory, hory. V. Novák: Tynom. tanom. Poje gđ. Lida Vedralova. 8. Zorko Prelovec: Skrijančku. Narodna pesem: Hladna jesen že prihaja. Poje »Slovenski vokalni kvintet«. Vstopnine ni, prostovoljni prispevki se hvaležno sprejemajo.

— Dovo stavbnega materiala. Koncem marca se prične delo na stavbiščih za novopostavljene zgradbe odn. nadaljevanje pozimi prekinjenih gradbenih del. V tem času se prične tudi letošnja stavbna sezona, ki bo, kakor vse kaže, po številu za lansko, po obsežnosti pa jo bo nadkrižila. Pretekli teden so že pričeli dovažati stavbni material. Novih stavb je od zdaj še prav malo prijavljenih odn. vloženih prošni za stavbno dovoljenje.

— Ureditev javnih parkov. Javnih parkov ima Ljubljana bore malo, pa da bi bili vsaj, ti za potrebo urejen! Trubarjev, park je že zdaj na pol razdeljan, ko se bo cerkev gradila, bo najprej bežal — Trubar, potem pa še drevice, grmovje in — (člil) Transformator ga bo udušil na drugem koncu. Kar bo ostalo, ni imena vredno. Šentpeterski park! Par križpotov, ob grmovju klopi, ob meji in terasi nobene poti in zato tudi nobene klopi! Ljudje sede v rondoju, kakor bi bili na razstavi! — In — tretji v družbi, hml to je šele »specija-

lacija, no; ta-le »park« na Ambroževem trgu. Kdor je to goščavo krstil za park, zasluži vrtarsko diplomio! In še to se seveda v teh kulturnih časih vse devastira! To je menda tudi — modernizacija mesta! Zdej je nastopila pomlad in prilika in najlepši čas, da mestna občina vse svoje parke dostojno uredi in zastraži, če že ne zaradi domačega vandalizma, vsaj zaradi tujcev, ki vse opazujejo in tudi kritizirajo!

— Iz Nabrežja Ljubljane so baš sredi mesta polna najrazličnejše nesnage in navlake in kdor jih opazuje, dobi čuden vtis glede estetičnega okusa in higijene. Ta navlake naravnost kriči po radikalni rešitvi, še predno se prične regulacijska dela v glavni strugi.

— Iz Nocojlna dramska predstava od-povedana. Radi obolenosti g. Levartja se mora nocojšnja predstava Glembejavi za red D opovedati.

— Iz Poljanilo. Včeraj smo poročali o tragični smrti stare delavke in omenili, da je bil priča dogodka delavec Ivan Dežman, ki je v resnici kletar pivovarne Union.

— Iz Izvrstna veseloigra na Šentjakob-skem odru. »Pajek s križem« je izvrstna veseloigra, ki jo vprizori Šentjakobski gledališki oder v nedeljo dne 8. marca. Komika situacijska in besedna je tako na višku, da se posetniki krasno zabavajo do konca predstave. Kdor ljubi smeh in dobro zabavo, naj poseti predstavo. Vstopnice so pri gosp. Milošu na Starem trgu.

— Iz Oblastna streljaška družina Ljubljana, priredi v nedeljo 8. marca dopoldan ostro streljanje na vojaškem strelišču na Dolenski cesti. Začetek ob pol 9. uri dopoldne. — Za vse člane udeležba, kakor tudi točnost strogo obvezna. Vabljeni so vsi prijatelji strelskega športa, kateri se istočasno lahko vpišejo kot člani.

— Iz Srajce, sportne in modne kravate in nogavice, v krasni izbiri in najcenejše pri Šterk nasl. Karničnik, Stari trg št. 18.

— Iz Zdravstven viših godb. Godbeno društvo Gradašca je radi združitve z godbo Prosvetnega društva likvidiralo. Nova godba, ki šteje že sedaj poleg naraščajoč nad 40 izvežbanih godcev, in je naročila popolnoma nove instrumente, ki bodo stali nad 50.000 Din, bo prihodnji mesec že javno nastopila. Člani godbe se niso ustrašili ogromnega bremena, občani pa naj se požrtvovalnim fantom članom godbe oddolžijo po svojih močeh z denarnimi prispevki. Nova godba bo občini samo ponos ter zasluži vsestransko podporo.

— Iz 6. redni sestanek prirodoslovne sekcije Muzejskega društva za Slovenijo se prihodnji petek 6. t. m. na torek 10. t. m., ker je dvorana Mineraloškega instituta zasedena po sadjarskem tečaju, na katerega prošnja je sekcija preložila svoje redno predavanje. V torek bosta predavala gg. dr. Košir in Škerlj ob 18. uri v isti dvorani. Na sestanek bomo še opozorili.

Jainine

— Iz O paradiznikih, melancanih in pa-priki je smoti govoril pri predavanju po-družnice Sadjarskega in vrtarskega društva na univerzi g. nadzornik Štrekelj, ki je zopet enkrat vskočil, ker je bil na žalost g. nadsvetnik Bukovec, prisiljen od-povedati predavanje. Čeprav je odbor g. nadzornika zadnji trenutek pravzaprav s kljuko snel, vendar je govoril, kakor pač govori vedno pripravljeni izkušeni strokovnjak. Pri paradiznikih je omenil celo kuriozno cepljenje na krompir ter po-varjal, da bomo imeli bogato letino do-brih paradiznikov le, če pustimo le eno mladiko, vse druge poganjke pa sproti po-šlijemo. Nikdar pa ne trgajmo listja, ker brez listja rastlina ne dobi dosti hrane in rodi le malo slabih sadov. Te splošne pogoške se torej popolnoma odvadimo, če hočemo zrediti dobre paradiznike. Za seme pustimo najzgodnejše tepe sadove, da bodo tudi potomci zgodnji, sadimo pa vedno le eno sorto, da ne dobimo ničvrednih križancev. Jeseni rastline s še zelenimi sadovi obesimo v kuhinjo in dozoreli bodo v 8—10 dneh, če jih pa obesimo bolj na hladno, jih bomo pa imeli do božiča.

— Najprimernejša sorta za Ljubljano so zgodnji Lucullus, Acme in Kralj Humbert, ki ima prav malo semena in je zato izvrsten za polnjenje in vlaganje v ocat. — Melancani, ki jih kakor šrbi imenujemo tudi splavi patlidžane ali po naše »jačfar-ree«, so sicer beli, rdeči in temnomodro-vijoličasti. Za kuho rabimo samo te, go-timo jih pa enako kot paradiznike, ker so stebila krhka, jih moramo privežati na paličico, ščipljemo poganjke, nikdar pa ne smemo oddolžniti vrha. Za naše kraje so najboljši zgodnji Delikatess in Modri zgodnji. — Paprika se je silno naglo razširila iz Amerike, po vojni pa tudi pri nas. Z gojenjem imamo še manj opraviti kakor s paradizniki, ker paprika nima bolezní, med ostrimi so najboljše vrste čil-ke, plodovita in dekorativna Cayenne ter znani Slovon rdece, za polnjenje pa sadimo sladko Mamut in Prokopov orjak. Drevi bo isredno zanimivo predavanje vsenč. profesorja dr. Jesenka.

— Pri revmatizmu v glavi, ledjih, plečih, živčnih bolečinah v kolkih, uesu (Hensenschuss) se uporablja naravna »Franz Josefov« voda z velikim pridom pri vsakdanjem izpiranju prebavnega kana-la. Univerzitetne klinike izpičujejo, da je »Franz Josefov« grenčica posebno v srednjih letih in starostni dobi, izborno čistilo sredstvo za želodec in čreva.

— »Franz Josefov« voda se dobiva pri vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— Iz Peto predavanje Slavističnega kluba se bo vršilo v nedeljo 8. t. m. ob pol 11. uri dopoldne v dvorani Filharmonične družbe. Predaval bo g. prof. France Vodnik o sodobnem umetniškem nazoru. Vstop prost.

— Iz Družabni plesni večer z letošnjim plesnim turnirjem se vrši jutri v soboto ob 21. v »Kazini«. Sodeluje prvič v Ljubljani kompletni »Turnir-jazze« z dvema klavirjema. Posebnih vabil ni. Večerna obleka željena. 136/n

— Iz Umetnostna razstava Toneta Kralja. V soboto, nedeljo in ponedeljek (7., 8. in 9. t. m.) priredi slikar kolekcijo izbranih novih del za ogled občinstvu v privatnih prostorih sredi mesta. Ker je vstop prost, jo priporočamo vsem, ki se zanimajo za razvoj naše moderne, da jo posetijo. Odprta bo dnevno od 10. do 18. ure. Naslov se dobi v trafiki Sever, Šelenburgova ulica.

— Iz »Polkovnik Svec« se v nedeljo dopoldne ob 11. uri v kinu »Dvor«. ZKD sporoča cení občinstvu da bo predvajala veliki češki nacionalni sim »Polkovnik Svec«, film, ki nam predčuje češke legionarje v Rusiji, njih borbe z rdečimi sovetskimi četami in njih povratek v domovino, še v nedeljo dopoldne neprekinlo zadnjikrat ob 11. uri dop. Opozarjamo na to vse, ki si filma še niso ogledali. V nedeljo dop. ob 11. je tedaj zadnja prilika za ogled tega krasnega češkega filmskega dela.

— Iz Podružnica Kola jugosl. sester Mo-ste - Sv. Peter ima v nedeljo ob pol 16. v šoli v Mostah svoj redni občni zbor, ki je nani vabljen vse žensstvo iz Most in sploh vse podružnice naklonjeno občinstvo.

JUTRI!

Senzacionalna premiera popularne Millöckerjeve operete

DIJAK

PROSJAK

v Elitnem kinu Matici!

Pri nas gostujeta v glavnih vlogah dva pevca najodličnejših kvalit, člana državne opere v Berlinu

komorni pevec Hans Heinz Bollmann in primadona Jarmila Novotna!

Tudi ostale, zlasti komične vloge, so zasedene z najboljšimi močmi; tako predstavlja dijaka Jana pri-ljubljeni komik

— Fritz Schultz —

in starega ječarja znameniti

— Hermann Picha —

Jutri premiera!

Od 11. ure dop. dalje bodo vstopnice v predprodaji na razpolago!

ELITNI KINO MATICA

Sport

— SK Hirijs, lahkoatletika sekcija. Pozivljamo sledeče atlete, da se udeležijo nocojšnjega treninga v I. dr. klasični gimnaziji. Povodenj, Jerandić, Agrež, Zemljak, Kovac, Finec, Zebot, Pustiček, Pribovšek, Derganc Kristjan, Derganc Viktor, Glavnik Ludvik, Glavnik Marjan, Gogala Jože, Gogala Evgen, Bole, Stare. Obenem se vrši obvezen trening za vse tekmovalce (juniorji I. 1916—18), ki bodo startali na cross countryju dne 22. marca.

— Smučarski klub Ljubljana. Danes ob 19. uri sestanek tekmovalcev v kavarni Emona glede nedeljskih tekem ter tečaja v skokih. Ob 20. istotam seja tehničnega odbora.

— Znak smučarskega kluba Ljubljana se dobe pri g. Kürnerju v trgovini J. Gorec, Dunajska cesta 1.

Rdeče hlače se vračajo

Francoski vojni list poroča, da namerava izdati vojno ministristvo naredbo, s katero bodo zopet uvedene v francoski armadi rdeče hlače, najprej samo za častnike. Pehotni častniki bodo nosili široke rdeče hlače, častniki topništva in ženijskih čet črne, konje-niški pa svetlo modre. To bodo parad-ne uniforme. Navadne uniforme pa ostanejo zaščitne barve.

V pestrnih uniformah, zlasti v rdečih hlačah, so šli Francozi na bojišče v prvih mesecih svetovne vojne. Za nemške vojaške je bilo veliko presenečenje viden Francoze v rdečih hlačah in modrih blazah. Francija je drago plačala svojo nepredvidnost, kajti armada je imela težke izgube baš zaradi uniform, ki so se dobro videle že od daleč in so bile izborna tarča nemškim puškam in topovom.

Rdeče hlače so v francoski armadi tradicionalne od Napoleona III., dokler je bil še prezident republike. Napoleon se je potoval za naklonjenost poedinih stanov in pomagal jim je, kakor je vedel in znal. Tako je pomagal iz stiske tudi izdelovalcem rdečega sukna, ki ga je bilo po skladiščih vse polno, pa je bilo že prišlo iz mode. Z dobavami rdečega sukna vojaštvu je rešil Napoleon prizadete ljudi finančne-

ga poloma in jim preskrbel trajno zaposlitev. Zdej je oživelo v Franciji hrepenenje po dekorativnosti in armada dobi polagoma zopet uniforme kričeh barv.

To pravimo!

Zakaj pa vi pri »Slov. Narodu« niste nič pisali o tistem imenitnem balu, ki se je pred pustom na njem vrtila ekskluzivna in izbrana družba tam v unionskih prostorih in je »Slov. list« o njem napisal, da je bila zabava Družabnega kluba ena najbolj uspešnih in dostojnih.

Ta bufet! Ampak »Slovenski list« ga ni maral popisati gladnemu občinstvu. Ljudem z ulice se namreč niti ne sanja ne, kake dobrote so to bile, pa kako poceni — sploh pa nas eden niti ne vpraša za cenno. In toalete dam! Vi pri »Slovenskem Narodu« ste premalo sodobni, da bi vse to zapopadli. Vi ste takdi kakor tista masa, »profanum vulgus«, ki za take reči nima smisla. Ljudje res stradajo. Nas pri Družabnem klubu to nič ne briga!

Res je po balu Družabnega kluba pisal »Slovenec« — dobri znanci smo, pa je počakal en dan —:

»Predstavi resnih mož in fantov nič ne zadržuje, da bi se vprav v tem času, ko zabave željni svet zapravlja zdravje in denar po plesnih sobanah in dvoranah, ne zavzemali za slavo in čast evharističnega Zveličarja. Ali bi si ne želeli enkrat na mesec odtrgati eno uro spanja in se pokloniti v skupnem češčenju evharističnemu Zveličarju! Mnogo jih je, ki se v pretežno ženski kor popoldanske skupne molitve ne marajo radi vdržiti. Kogar je volja, da se o tem bolj pouči, naj se pridruži posvetu dosedanjih nočnih častilcev...«

In šli smo seveda po balu, saj smo si vajeni odtrgavati celo celo noči spanja, in so le izjeme med nami, ki bi se v pretežno ženski kor popoldanske skupne molitve ne marali radi vdržiti. Sicer pa vas vprašam: Ali naj se zaradi takih lapalij, ki se nas prav nič ne tičejo, odpovemo zabavi, kakršna nam prija in kadar nam prija?

N. pr. tudi taka-le zabava, kakor jo je opisal »Slovenec« osem dni po briljantnem plesu Družabnega kluba v Unionu tako-le:

»Vetrovi mučijo Vas in okolico. Vas, ker rogovilijo po treblju, okolico pa »radi zvočnih vonjavnih okolnosti, menda ne baš vseh njih svojstev... Gotovo spadate med tiste, ki jedo preslabo in — premalo, br-kone baš obratno... Golovec je lep in čudovit, pa tudi tako prostoren in »široko-gruden«, da sprejme vse Vaše vetrove brez odpora. Ako bi Vam bili ti sprehoči predločasní, povabite vsaj dva ali tri sotrpine, ki jih spoznate že po obilni trebušni obeznosti, na skupne izlete, ki bodo radi družine in skupnih zvočnih vaj vedrili in zdravili, pravo orgljanje je pač po vseh pravih večglasno. Z združenimi močmi napravite iz sitne nadloge prijetno zabavo sebi in tovarišem. Bojim se pa, da Vam skupne orgle opešajo vsakokrat, predno dospete na Orle in da bo vračanje — »dalje manj muzikalno, a zato bolj strumno in samozavestno!«

To je naša uglajenost, manira in ton naše družbe okrog »Slovenca«, zato se pa pomenuje tudi takole, kakor nam je »Slovenec« izpodbudno opisal zabave v Aloj-zijevišču, vzgojevališču naše mladine: »Ves govor se je sukal okoli grškega glagola »pérdo« oziroma »pérdomaš«, Di-jaki, osupli, niso vedeli, ali bi se resno držali ali bi se smejali. To zlasti, ko jim je gospod po domače dejal: »Take vam bom po grško povedal, da boste od ameha kar p...ll.«

To so sočni izrazi in učinkoviti recepti, kaj? Ni torej čuda, če ste se rezervirali. No, kaj pravite?

Jainine

Zagoneten zločin

Ljubljana, 6. marca. V St. Vidu pri Stični je bil včeraj izvršen zagoneten zločin, katerega žrtev je postal 16letni pastir Stanko Uranetič, poslan pri posestniku Janezu Fajdiju v Petruški vasi. Fant je opoldne pripeljal mleko v St. Vid in ga oddal v mlekarni. Po kratkem razgovoru je zapustil mlekarno in odšel proti domu. Jedva je pa bil dober streljal od mlekarne, je počil strel in Uranetič se je po težko ranjen zgrudil. Kroga ga je zadela v vrat. Nesrečnega fanta so vaščani takoj pobrali in prenesli k bližnjemu zdravniku, ki mu je nudi prvo pomoč, obenem je pa odredil takojšen prevoz v ljubljansko bolnico. Davi so Uranetiča prepeljali v bolnico. Kakor nam poročajo, je njegovo stanje precej težko. Kroga mu je obitala v vratu. Zdravniki pa vendar upajo, da bodo fantu rešili življenje.

Štiski orožniki so takoj uveli preiskavo in ugotovili, da je na Uranetiča streljal s samokresom posestnikov sin Karl Porenta. Ni pa še znano, če se je Porenta samokres po nesreči sprožil ali če gre za osebno sovraštvo.

Kompromis.

— Priporočam vam umivati se vsako jutro z mrzlo vodo, da si utrdite živce.

— Držal se bom vašega nasveta, gospod doktor, samo dovolite mi, da si vodo malo segrejem.

Čudna anatomija.

— Neki profesor trdi, da so duševne sposobnosti odvisne od količine možganov. Zdej ga zanima vprašanje, kaj bi bilo, če bi imeli ljudje sto gramov možganov, več kakor jih imajo.

— Meni se zdi, da bi jih imeli nekateri ljudje baš 100 gramov.

C. G. Norria.

71

Vroča kri.

Roman.

Zares, John, — je nadaljevala ogorčeno, — nisem ženska, ki bi si jo želela vaša sestra za sinah, in vi to sami dobro veste. Saj mi je že itak dovolj hudo; oba bo bolelo, zelo bolelo, a imam ju tako, tako zelo rada.

Nastala je pavza, potem je pa izpregovoril John in njegov glas je bil hripav.

— Meni — meni — meni — je — je vseeno, kaj mislijo ljudje o vas, Zeldi. Meni je vseeno, kaj ste storili in kaj boste še počeli. V mojih očeh ste najboljša, najplemenitejša in najljubeznivejša ženska na svetu. Še nikoli niste mislili po — podlež misle, še nikoli storili podlega dejanja. Vi ste kakor angel iz neba. Predobri, mnogo predobri za Toma Harneya, če hočete vedeti moje mnenje. Grace bi moral hvaliti vsemogočnega na kolenih, če bi dobila sinah, kakršna ste vi. Omožena? Kaj za to? George Selbyja niste nikoli ljubili, nikoli niste bili prav za prav njegova, a tudi če bi bili — mož je za vas mrtev, izginil je iz vašega življenja, vi ste zdaj kakor vdova. Ah, prosim vas, Zeldi, nikar mu ne povejte, da ste omoženi, vsaj zdaj še ne! Počakajte, da izpregovorim z Grace.

Se istega večera je bila dana prilika pojasniti Tomu kočljivo zadevo. In Zeldi jo je brž porabila. V garderobo so ji prinesli šopek vijolic z njegovo vizitko, na kateri je bilo napisano:

— Zopet sem v parterju. Gledališče je nabito polno. Vas smem spremiti domov?

Ko je stopila iz gledališča, je stal zunaj — visok, lep, elegantno oblečen in odličnega vedenja. Nekaj jo je zbudilo v srcu, ko je pomislila, da ga bo morala za vedno odločiti.

— Tekla bova, — je dejal smeje. — Rad imam take mrzle noči.

Prišel jo je pod roke in tekla sta. Spotoma ji je začel praviti o svojem delu. Imenovalo naj bi se »Dekla« in ona naj bi igrala glavno vlogo, seveda če bi hotela; če bi bila pripravljena prevzeti glavno vlogo, bi mu dala neprecenljivo vzpodbudo.

— To je sijajna ideja, — je dejal ves srecen, — najboljša ideja, kar sem jih kdaj imel. Rad bi, da bi mi pri tem pomagali, preštudirala bi skupaj prizor za prizorom in na vse napake bi me opozorili.

Zdaj — zdaj je bil ugoden trenutek. Oklevati ni smela.

— Moj mož me je tudi vedno vprašal za svet, — je dejala mimogrede; — veste, v varijetetu sva igrala.

Molk. Hitela sta roko v roki dalje, ne da bi motila takt. Zeldi je nadaljevala kar tja v en dan, da bi imel dovolj časa zbrati svoje misli.

— Komedija se je imenovala »Pes in mačka« in z njo sva dosegla lep uspeh. Gostovala sva s to komedijo od Winnipega do San Franciscu. Nastopala sta tudi živ pes in živa mačka in pes je bil najočarljivejša žival na svetu; ime mu je bilo »Buster...«

In vedno tako naprej...

Končno previdno, tiho vprašanje:

— Je vaš mož še živ?

— Da.

Torej ste ločeni?

— Ne, nikakor ne. — Odgovarjala je nalašč kar tako mimogrede in čutila je, da pomeni vsaka njena beseda globoko rano. Celo smejala se je; kaj ji more kdo za to?

— Z Georgom samo živiva ločeno. V San Franciscu sva se sporekla in menila sva, da bo najbolje, da začneva živeti vsak na svojo roko; nimam pojma, kje je zdaj in kaj počne. Najbrž je še v varijetetu.

Končno doma, pred rjavo hišo mada-me Boulanger. Planila je po stopnicah, njega je pa pustila stati pred hišo.

— Torej na svidenje. Pozdravite svojo mater. Lahko noč. Hvala za rože in za spremstvo. Rada imam takele mrzle noči. Lahko noč...

Vrata so se odprla — in zaprla. Od znotraj se je naslonila s hrbtom na nje in se držala trdno za kljuko. Potem je globoko vzdihnila in zadrževala sapo, dokler je mogla.

— Torej to bi bilo opravljeno, — je dejala in odšla po stopnicah v svojo sobo.

Toda Zeldi se je motila; zadeva s Tomom še davno ni bila opravljena.

Minilo je nekaj dni — minil je cel teden. John se je je izogibal. Vedel je, da ni zadovoljna z njim, in pazil je, da se nista srečala.

Nekoga dne se je pa ojunčil in stopil pred njo. V zadregi je bil tako, da mu je obraz krčevito drgetal, kakor da je božjasten. S težavo je storil, kar mu je bilo naročeno. Imel je pisemce za njo.

»Bodite tako prijazni in napravite veselje stari dami, ki bi vas rada videla. Pridete lahko vsako popoldne. Iskreno vdana vam prijateljica Grace Chapman Harney.«

— Toda čemu neki, John? — je vprašala Zeldi osorno. — Saj nima nobenega pomena. Tu se ne da nič napraviti.

— Recimo, da je tako, jaz ne vem; vendar bi vam pa svetloval, da ji storite to uslugo, Zeldi. Grace je dejala... jaz sem dejal... Saj pojnite, kaj ne? Zelo jo boste osrečili.

— To bi mi bili lahko prihranili, — je dejala ogorčeno, — če bi bili pri zdravi pameti... Pojdem k nji, čeprav je to brez pomena, ker je vaša sestra dama in imam jo rada, pa bi ji za vse na svetu ne hotela storiti nič zalega.

Naslednjega dne je posetila gospo Harney.

Ali ste že naročili nove zbirke „Tiskovne zadruga“?

Strahovita osveta junaške žene

Kitajka zavozila z lokomotivo v vlak generala, ki je mučil civilno prebivalstvo in skrunil žene

Na Kitajskem se je odigrala pred meseci pretresljiva tragedija. Poveljniki iregularnih vojaških oddelkov, ki se imenujejo generali, so v svojih okrajih neomejeni gospodari in neusmiljeno zatirajo civilno prebivalstvo. Najbolj krut je bil med njimi general Li, pred katerim so se ljudje povsod tresli. Prišel je takozvana inspekcijska potovanja, združena z nečloveškim trpinčenjem prebivalstva in nešteti smrtmi obsojanih.

General Li je bil velik prijatelj dobre kapljice in prebivalstvo mu je v strahu pred mukami rado nosilo pljavo. Se je ko je bil pijan ko batina, je spremljal poročila, kaj je v tem ali onem kraju novega. Kadar je general poplaval, so ga morale zabavati lepe žene. Noben mož se ni smel upirati krvoločnemu generalu, če je zahteval k sebi njegovo ženo. Če se pa ta ali oni le upri, so ga generalovi panduri neusmiljeno pretepli ali pa ga je general kratkoma obsojil na smrt. Pred usmrtništvo je pa vpril njega posilil njegovo ženo. Krvnik z golim mečem je povsod spremljal generala, da je lahko smrtno obsodbe nemudoma izvrševal.

Razuzdanemu in krvoločnemu generalu je prišel v roke tudi »zlati lotosov cvet«, soproga nekega železniškega uradnika, moderna žena, članica kluba, ki se bori za ženske pravice. Tudi ona je smrtno sovražila generala in obsojala njegovo nečloveško ravnanje z nesrečnim civilnim prebivalstvom. Vedela je, da se vozi general s svojim štabom v posebnem vlaku po dotičnem kraju, kjer pleni prebivalstvo in skruni ženske. Nekoč dne, ko je bil napovedan prihod generalovega vlaka, je junaška uradnikova žena zakurila na stranskem tiru stoječo rezervno lokomotivo in ker je bila dobro poučena, kako se ravna z njo, jo je poglala s polno paro po progi, po kateri se je bližal generalov vlak tako, da je bila katastrofa neizogibna.

Lokomotiva je vozila z največjo brzino. Junaška žena je pritrdila na njo velik napis: »pozdrav lotosovega cveta« prihajajočemu generalu. Kmalu se je približal generalov vlak in lokomotiva se je v strahovito silo zaletela vanj. Posledice so bile seveda grozne. Obe lokomotive sta vozili s polno paro in ker je bil strojevodja generalove lokomotive prepričan, da je proga prosta, je vozil brez skrbí. Osveta uradnikove žene se je posrečila. O tem je pričal na kraju katastrofe kup razvalin.

Junaška žena se je maščevala, pa tudi žrtvovala. Preiskovalni organi ni-

so razumeli, kako je prišlo do katastrofe, ker ni nihče pogljal lokomotive s postaje proti prihajajočemu vlaku. Šele ko so našli na razbiti lokomotivi napis v pozdrav generalu in žensko truplo pod razvalinami lokomotive, so spoznali, da gre za osveto. S tem je bila generalova strahovlada končana. Kmalu je prišla v dotični kraj redna vojska in pregnala bandite. In šele takrat so točno ugotovili, da je povzročila strahovito železniško katastrofo onečaščena žena železniškega uradnika.

Kurdistan

V Kurdistanu z glavnim mestom Diabekir, mestom črnih zidov, črnih psov in mračnih ljudi, prebiva zdaj le malo Evropecev. To so večinoma Nemci, Švedi in Avstrijci, ki se doma niso mogli preživljati. Med Agro Mardin in Mosulom, daleč od strupenih močvirij Eloglu ali sredi tunder Nazardzika, si služijo ti ljudje s težkim delom vsakdanji kruh. Zaposleni so pri gradnji železniških prog in predorov, pogosto pa tudi v rudnikih. Potrpežljivo in junaško prenašajo svoje težko življenje, v kolikor ne podležejo malariji, ki neusmiljeno kosi posebno priseljence. Najhujši sovražniki Evropecev v Kurdistanu so moskiti in pekoči solnčni žarki. Tem podležejo celo ljudje, ki se sicer ne boj nobene nevarnosti. Pred moskiti odpove vsakemu človeku pogum. Ubrani se lahko celo škorpionov, nikakor pa ne strupenih komarjev, ki jim je človek v Kurdistanu noč in dan izpostavljen.

Domačini imajo nepisane zakone, na katere gledajo tuji zelo skeptično. Med najvažnejša pravila spada: Ne spi nikoli podnevi, ponoči pa samo, če omagaš od utrujenosti, kajti sicer te napade mrzlica, da sam ne boš vedel kdaj. Ne jej jajc pred solnčnim zahodom, kajti z njimi se hrani hudobni duh. Spi na strehi hiše, če pa ti to ni mogoče, si postavi na prostem visok oder, pokrij ga z vejami figovega drevesa in nočuj na njem.

Te postave pa menda ne zaležejo dosti, kajti človek lahko potuje po Kurdistanu milje daleč, ne da bi videl zdravega človeka. Vasi so puste in če bi se ne oglašala tu pa tam velblodi, bi človek mislil, da ni nikjer žive duše. Prebivalci Kurdistanu so kakor vsi orientalski narodi zelo gostoljubni. Toda gostija za kurdistansko mizo pomeni za Evropeca pravo muko. Spomin na eksotične delikatese, ki jih nosi na mizo Kurdistanec, povzroča človeku še dolgo potem, ko je že zapustil Kurdistan, silne

krče v želodcu. Najlepši letni čas v Kurdistanu je pomlad, ko solnce še ni tako vroče in ko komarji še ne nadlegujejo ljudi. Kdor je preživel pomlad v Kurdistanu, ne more nikoli več pozabiti prostranih poljan, posejanih s krvavoderčim makom ter pokritih z oleandri in mirtami. V bližini jezer vlada živahno vrvenje. Tu kar mrgoli divjih prašičev in štokelj. Pomlad je sicer kratka, toda ljudje pozabijo na vse neprijetnosti leta, na strupeni mrz in neznošno vročino.

Najbogatejša

Madžara

Najbogatejša Madžara sta seveda plemiča, mladi knez Pavel Esterhazy in 80letni knez Tassilo Festetich. Esterhazy ima 120.000 ha zemlje, torej skoraj šestino vse Madžarske. Poleg tega ima mnogo tovarn, industrijskih podjetij in lastno železnico. Knez upravlja svoja ogromna posestva sam, če je pa utrujen, sede h klavirju, kajti za glasbo je ta plemiška rodbina sploh zelo nardjena in navdušena.

Drugi bogataš Festetich je eden najpomembnejših madžarskih aristokratov. V primeri z Esterhazyjem je pa siromak, ker ima »samo« 56.000 ha zemlje. Za gospodarstvo se ne zanima, njegova strast je lov. Navzlic visoki starosti hodi poleti in pozimi skoraj vsak dan na lov. Potuje vedno s posebnim vlakom in na svojem gradu v Kesztyeli živi res knežje življenje. Strogo se drži formalnosti in kadar stopa iz kočije pred gradom, mu morajo pogrniti do vrat rdečo preprogo. Samo enkrat se je moral izneveriti aristokratskim navadam in sicer ko je bežal med revolucijo pred komunisti, ki so mu zaplenili imetje. Takrat je bil zadovoljen, da se je lahko skril v tretjem razredu navadnega vlaka. Toda komunistični režim je padel in Festetich se je vrnil na svoj grad, kjer nadaljuje življenje pravega madžarskega magnata.

NOGAVICE Z ŽIGOM

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše

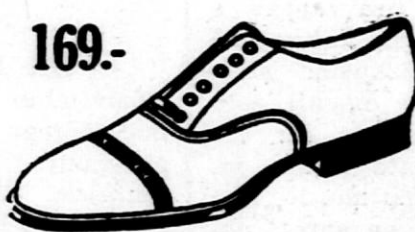
Ali si že član Vodnikove družbe?

POMLAD PRIHAJA — ODLOŽITE VISOKO ZIMSKO OBUTEV — NOSITE POLČEVLJE

Udobna široka obutev z angleške tkanine je snoderna prav tako kakor šiljasti čevlji k temni večerni obleki. Nosite obutev, ki ustreza namenu in vašemu poklicu, ki ga izvršujete. Naši sotrudniki vam bodo strokovno pomagali pri izbiranju ustreznih obutve

NAKLONITE NAM SVOJE ZAUPANJE!

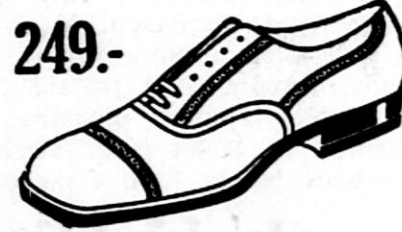
Rata

Vrsta 1937-22

Vrsta 3637-22

Vrsta 6637-11

Vrsta 9637-21

Vsem, ki ste izpostavljeni strahu, je za pomlad treba lažjih čevljev. Tu jih imate s stavovitim gumnatim podplatom za neverjetno nizko ceno.

Široka oblika tega čevlja zagotavlja udobnost tudi pri največjem strahu. Isti iz ševra, ortopedični, za isto ceno.

Ako nosite obleko iz angleških tkanin, ne morete biti brez te oblike sportnega čevlja. Imamo jih črne in rjave.

Ta udobni, preprosti čevlji si je s svojo solidnostjo osvojil stalen krog kupovalcev. Za isto ceno jih izdelujemo iz laka, črnega ali rjavega boksa.

J — 100.

Morske ribe

Dnevno sveže pošilke

Danes v veliki izbiri posebno brancini in druge fine ribe. Purani in piščanci na razne načine. Vina prvovrstna. Cene zelo zmerne.

OPERNA KLET

Ljubljana, Gledališka ulica št. 2

V BOJU PROTI JETIKI

je neobhodno potrebna knjiga

Doc. dr. Iv. Matko: Protituberkulozni dispenzar v službi socialno-higijske borbe proti jetiki kot ljudski in kužni bolezni.

Veliko delo, ki obsega 810 strani, velja broširano Din 270.—, vezano 300.—.

Naročila točno izvršuje

Knjigarna Tiskovne zadruga v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 2.

KOMPLETNO SPALNICO iz trdega lesa, svetlo, skoraj novo, prodam. Naslov v upravlj. Slov. Narod. 957

POSEST

v večji slavonski vasi, obstoječo iz zidane hiše s 5 sobami, velikega vrta in z vsemi gospodarskimi poslopji ter 13 jutri prvovrstnega polja prodam. — Hiša je prikladna za trgovino ali gostilno. Cena Din 170.000. Pobliznja pojasnila daje P. Jakševac, Kompletinci, Slavonija. 958

Mali oglasi

Vaša beseda 50 par. Plača se lahko tudi v smetkah. Za odgovor smetke! — Na opravljanje brez smetke — odgovorjamo — Najmanjši oglas Din 5.—

DEVA, FREMOG, mizariki, stavbi les in ladijska tla prodaja Ivan Bohinc, Ljubljana, Linhartova ulica 3. Naročila se sprejemajo tudi v židovski ulici 1/L. 32/L

KLAVIRISTINJO tudi začetnico, ki se še lahko izpopolni pri nas in učenko z dobrim sopranom za damsko kapelo sprejme Mato Gobjak, kapelnik, hotel Pariz, Knjaževac. 959

NAJBOLJŠE VINO zavrčan, trškogorčan, jeruzalemsčan, pekrčan — gostilna Tomžič, Sv. Jakoba trg 963

DEVA popolnoma suha iz lastnega gozda pod ceno prodam. — Cena 1000 kg 220.— Din dostavljena na dom. Naročila tudi pisмено. Pečenko, Hotimirova 14, Spodnja šiška. 962

STARO TRGOVINO dobro vpeljano, z velikimi skladišči oddam takoj v najem, z ali brez zaloge. Pojasnila v trgovini Franc Picek, Ribnica na Dolenjskem. 960

PARCELO 5 minut od kolodvora, 20.000 kvadratnih m, veliko, pripravno za večje tovarno, prodam. Cena Din 11.— za m². Poizve se v gostilni pri »Rakus, Domžale. 955

BUKOVA DRVA TRBOVELJSKI FREMOG pri št. »KURIVO« LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 33 (na Balkanu) Telefon 34—34

Mestni pogrebni zavod

Potrjim srcem javljamo tužno vest, da je naša predraga sestra, svakinja in teta, gospa

Fanči Kurant roj. Kotlušek

dne 5. marca t. l. po kratki mukopolni bolezni, previdena s svetotajstvi za umirajoče, mirno preminula.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v soboto dne 7. marca 1931. ob 4. uri popoldne izpred mrtvaške veže Splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 6. marca 1931.

Zalujoči ostali